

NIVELI I KOMPETENCËS DIGJITALE TË MËSIMDHËNËSVE TË GJUHËVE TË HUAJA NË PËRDORIM TË TEKNOLOGJISË

Luljeta Shala

Abstrakt

Bota po ndryshon me ritëm të shpejtë, bashkë me teknologjitë digjitale, të cilat po e transformojnë secilin aspekt të jetës, të shoqërisë dhe të ekonomisë. Roli i teknologjisë në mësimdhënien dhe mësimin e gjuhëve të huaja është një temë shumë e debatuar, nga shumë studiues. Qasja në teknologjinë e avancuar në vitet e fundit ka hapur horizonte të reja në përvetësimin dhe eksplorimin e modeleve të shumta gjuhësore. Përdorimi multimedial, aplikimi i teknologjisë së informacionit dhe komunikimit (TIK) në përvetësimin e gjuhëve, ka ndryshuar dinamikën e jetës në ditët e sotme, sidomos në fushën e arsimit.

Në Kosovë nuk janë bërë hulumtime specifike për përgatitjen e mësimdhënësve të gjuhëve të huaja në nivel të kompetencave të tyre. Kemi konsideruar të nevojshëm realizimin e këtij hulumtimi, për të vërtetuar nëse mësimdhënësit e gjuhëve të huaja kanë nivel të mjaftueshëm të kompetencës digjitale për përdorimin e teknologjisë në mësimdhënie të gjuhëve të huaja.

Nga të dhënat e fituara mund të konstatojmë se mësimdhënësit e gjuhës së huaj kanë kompetencë të zhvilluar për përdorim të teknologjisë, por, megjithatë, sipas 40% të mësimdhënësve, kanë nevojë të vazhdueshme për zhvillim profesional, duke pasur parasysh zhvillimin e hovshëm të teknologjisë në botë. Gjithashtu, nga përgjigjet e nxënësve vërejmë se teknologjia përdoret në masë të madhe nga mësimdhënësit e gjuhëve të huaja, sidomos konsiderohet se përdoren Power point, Kahoot, video etj., për mësimdhënie, ndërsa gjatë kohës së pandemisë COVID 19 edhe aplikacionet e tjera online, për komunikim më të lehtë dhe pa kontakt fizik. Po ashtu, edhe nxënësit kanë njohuri të kënaqshme në përdorim të teknologjisë, në komunikim në rrjete të ndryshme sociale: Power point, Word, Kahoot, Zoom dhe Wikipedia, për hulumtime në projekte mësimore.

Infrastruktura teknologjike në shkolla vlerësohet se është shumë mirë e pajisur, sipas opinioneve të 40% të mësimdhënësve, mirëpo kanë hasur në mjaft vështirësi gjatë pandemisë dhe mësimin online, sidomos në wifi, probleme me internet, por edhe në pajisje nga nxënësit nëpër shtëpi.

Qëllimi i hulumtimit ishte të shqyrtojmë nivelin e kompetencës digjitale të mësimdhënësve të gjuhëve të huaja për përdorim të teknologjisë në mësimdhënie.

Qasja hulumtuese është sasiore. Hulumtimi u realizua me anë të pyetësorit për mësimdhënës dhe pyetësorit për nxënës. Mostrën e përbëjnë 134 nxënës dhe 23 mësimdhënës të gjuhëve të huaja.

Fjalët çelës: mësimdhënës, nxënës, teknologji, gjuhë e huaj, kompetencë digjitale, mësimdhënie.

Level of digital competence of foreign language teachers in using technology

Luljeta Shala

Abstract

The world is changing rapidly, along with digital technologies, which are transforming every aspect of life, society and economy. The role of technology in foreign language teaching and learning is a much-debated topic by many scholars. Access to advanced technology in recent years has opened new horizons in the acquisition and exploration of multiple language models. The use of multimedia, the application of information and communication technology (ICT) in language acquisition, has changed the dynamics of life today, especially in the field of education.

In Kosovo has not been done any specific research on the preparation of foreign language teachers at the level of their competencies. We considered it necessary to conduct this research to verify whether foreign language teachers have a sufficient level of digital competence to use technology in foreign language teaching.

From the obtained data we can conclude that foreign language teachers have developed competence for the use of technology, but, nevertheless, according to 40% of teachers, have a constant need for professional development, considering the rapid development of technology in the world. Also, from the students' answers we notice that the technology is widely used by foreign language teachers, especially it is considered that Power point, Kahoot, video, etc. are used for teaching, while during the Covid 19 pandemic, other online applications, for easier communication and without physical contact. Students also have satisfactory knowledge in the use of technology, in communication on various social networks: Power point, Word, Kahoot, Zoom and Wikipedia, for research in learning projects. The technological infrastructure in schools is estimated to be very well equipped, according to the opinions of 40% of teachers, but have encountered many difficulties during the pandemic and online learning, especially in wifi, problems with the Internet, but also in equipment from students at home.

The aim of the research was to examine the level of digital competence of foreign language teachers for the use of technology in teaching. Research approach is quantitative. The research was conducted through a teacher questionnaire and a student questionnaire. The sample consists of 134 students and 23 teachers of foreign languages

Keywords: *teacher, student, technology, foreign language, digital competence, teaching*

HYRJE

Mësimi i gjuhës së huaj ndihmon nxënësin të zhvillojë kompetencën e të shprehurit dhe komunikimit, duke synuar zhvillimin gjuhësor dhe letrar, i cili është boshti themelor për rritjen intelektuale, sociale, kulturore dhe emocionale të nxënësit, dhe duke pasur për mision aftësimin dhe orientimin e nxënësit për të vepruar në situata të ndryshme komunikimi në gjuhë të huaj. Gjuha e huaj edukon nxënësin me të kuptuarin, pranimin, vlerësimin dhe respektimin e kulturave dhe mënyrave të jetesës së popujve të tjerë, duke e bërë atë të pavarur dhe të aftë të përballojë të nxënit gjatë gjithë jetës. Përdorimi i teknologjisë në mënyrë të duhur, duke iu përshtatur moshës dhe nivelit të nxënësve, lehtëson nxënien e gjuhës së huaj dhe mundëson që fëmijët të hulumtojnë sa më shumë. Korniza e Kurrikulës është e bazuar në arritjen e kompetencave bazë dhe inkurajon të nxënit gjatë gjithë jetës. KK-ja ndryshon qasjen drejt të mësuarit aktiv, individual, pjesëmarrës, gjithëpërfshirës, drejt formimit të nxënësve si qytetarë aktivë të shoqërisë dhe të përshtatshëm me kërkesat e zhvillimit të teknologjisë bashkëkohore (Shala, 2016). Kompetencat e mësimdhënësit paraqesin përshkrime të vlerave profesionale, të njohurive, të shprehive dhe të shkathtësive që kërkohen për përmbushjen e një standardi të caktuar të profesionit të mësimdhënësit, në kuadër të sistemit të zhvillimit në karrierë.

Në Kosovë ende nuk janë përcaktuar kompetencat specifike për mësimdhënësit të gjuhës së huaj. Në Kornizën Strategjike për Zhvillimin e Mësimdhënësve në Karrierë përcaktohen standardet e profesionit të mësimdhënësit, të cilat janë referenca kryesore për përgatitje të mësimdhënësve, përkrahje dhe zhvillim profesional, vlerësim të performancës dhe për promovim të mësimdhënësve në karrierë (Mehmeti, Rraci, Bajrami, 2019). Standardet e profesionit të mësimdhënësit janë organizuar në katër fusha të mësimdhënies: në vlerat profesionale, qëndrimet dhe sjelljet, në njohuritë profesionale dhe të kuptuarit, në shkathtësitë dhe praktikat profesionale dhe në mësimin dhe angazhimi profesional (MASHt, 2017).

Standardet e profesionit të mësimdhënësit, të përcaktuara në dokumentin Korniza Strategjike për Zhvillimin e Mësimdhënësve në Karrierë (MASHt,

2017), reflektojnë ndërveprimin në mes të fushave të mësimdhënies dhe treguesve të performancës, të cilët zbërthen në pesë faza të ndryshme të karrierës, që sigurojnë dhe mundësojnë ngritjen profesionale të mësimdhënësve gjatë gjithë karrierës së tyre, duke filluar nga kompetencat për fazën para shërbimit, fazës hyrëse në profesionin e mësimdhënësit dhe kompetencat e mësimdhënësve për licencim, rilicencim dhe avancim në karrierë (Mehmeti, Rraci, Bajrami, 2019). Meqenëse në këtë studim vend të veçantë zë kompetenca digjitale, mund të themi se është thelbësore për të mësuarit, punën dhe pjesëmarrjen aktive në shoqëri, sidomos për të mësuar të gjuhëve të huaja. Për edukimin shkollor, po aq e rëndësishme sa edhe të kuptuarit e vetë kompetencës, është të dish se si të ndihmohesh në zhvillimin e saj. Kompetenca digjitale është një nga tetë kompetencat kyçe dhe i referohet përdorimit të sigurt dhe kritik të gamës së plotë të teknologjive digjitale për informacion, komunikim dhe zgjidhjen e problemeve themelore në të gjitha aspektet e jetës. Kjo mund të tingëllojë e thjeshtë për shumë prej nesh, por, sipas Tabelës së Rezultateve të Agjendës Digjitale (2015), 40% e popullsisë së BE-së ka një nivel të pamjaftueshëm të kompetencës digjitale, përfshirë 22% që nuk e përdorin internetin. Nëse kemi parasysh sfidat e pandemisë COVID-19, që u paraqitën në mars të vitit 2019, dhe nga studimet e shumta, ishte mjaft sfiduese dhe na gjeti të papërgatitur në aspektin e zhvillimit të kompetencës digjitale të mësimdhënësit dhe jo vetëm në Kosovë, por në gjithë botën.

Shqyrtimi i literaturës

Në epokën e zhvillimit të teknologjisë së informimit dhe komunikimit, përdorimi i teknologjisë gjatë procesit mësimor është bërë një domosdoshmëri për mësimdhënësit. Ky zhvillim lidhet drejtpërsëdrejti me përditësimin e njohurive dhe të aftësive të reja në fushën e edukimit nga mësimdhënësit. Teknologjia ka fuqinë dhe potencialin për të transformuar mjedisin profesional të mësimdhënies. Ajo ndikon në mësimdhënien e suksesshme dhe u krijon mundësi mësimdhënësve për të mësuar dhe bashkëpunuar me njëri-tjetrin, nëpërmjet shkëmbimit të ideve e përvojave dhe zgjidhjes së problemeve të përbashkëta pedagogjike.

Teknologjia e informacionit dhe komunikimit (TIK) nënkupton të gjitha llojet e teknologjisë, të cilat përdoren për të shfrytëzuar dhe manipuluar informacionin. TIK-u përbëhet prej sistemeve kompjuterike, prej sistemeve elektronike, internetit dhe telekomunikacionit. Teknologjia e informacionit dhe komunikimit rrit fleksibilitetin e edukimit, kështu që nxënësit mund të marrin njohuri në çdo kohë dhe në çdo vend. Kjo nga njëra anë do të përgatisë më mirë nxënësit për të mësuar gjatë gjithë jetës, si dhe për të përmirësuar cilësinë e të mësuarit.

Për të kuptuar rëndësinë e teknologjisë në procesin mësimor, shtrojmë pyetjen se cili është niveli i kompetencës digjitale të mësimeve të gjuhëve të huaja dhe cilat janë perceptimet e nxënësve lidhur me përdorimin e teknologjisë në mësim . Për t'iu përgjigjur kësaj pyetje, e cila do të shpjegonte rolin dhe rëndësinë e përdorimit të teknologjisë në procesin mësimor, metodistë të arsimit kanë kryer studime të shumta, gjatë së cilave kanë vërejtur se përdorimi i pajisjeve kompjuterike në klasë paraqet me të vërtetë përfitime të veçanta.

Pse janë të rëndësishme aftësitë digjitale për mësime dhe si definohet kompetenca digjitale e mësimeve? Krumsvik (2007) e përkufizon kompetencën digjitale në mënyrë specifike për mësime: "Kompetenca digjitale është aftësia e mësimeve për të përdorur TIK-un me një kuptim të mirë pedagogjik-didaktik të TIK-ut dhe për të qenë i vetëdijshëm se si kjo mund të ndikojë në strategjitë e të nxënësve dhe formimin arsimor të nxënësve" (Krumsvik, 2007). Kjo do të thotë që mësimeve duhet të marrë vendime se çfarë lloj mjeteve digjitale duhet të përdoren në çdo situatë mësimore, si dhe pse duhet të përdoren ato. Ky autor vë në dukje se është e rëndësishme që të zhvillohet ky lloj ndërgjegjësimi gjatë trajnimit fillestar të mësimeve.

Kompetenca digjitale përfshin përdorimin e sigurt dhe kritik të mediave elektronike për punë, kohë të lirë dhe komunikim. Këto kompetenca lidhen me të menduarit logjik dhe kritik, aftësitë e menaxhimit të informacionit të nivelit të lartë dhe aftësitë e zhvilluara mirë të komunikimit (Tretinjak & Anđelić, 2016).

Në bazë të kurrikulës me bazë kompetencat, kompetenca digjitale quhet e arrirë atëherë kur nxënësi është i aftë të ndërveprojë me moshatarët e tij, por edhe me të rritur, duke përdorur shumëllojshmërinë e mediave digjitale (KK, MASHT, 2016). Një rëndësi të madhe ka edhe siguria e nxënësit, pra, që të plotësohen kriteret për kompetencën digjitale, duhet që nxënësi të jetë i aftë të qëndrojë i sigurt, duke hulumtuar në internet. Kompetenca digjitale i jep një kornizë më të qartë nxënësit se si të gjejë, të përpunojë, dhe të analizojë një informacion të caktuar, i cili e ka burimin nga interneti.

Duke pasur parasysh që mësimi i gjuhës angleze fillon si lëndë e obliguar nga klasa parafillore deri në klasën e fundit të shkollës së mesme të lartë, pastaj gjuha gjermane nga klasa e 6-të deri në të 9-tën në Kosovë (KK, MASHT, 2016) është një hap i ri dhe mjaft sfidues për arsimin fillor. Andaj, është sfiduese se sa mësimdhënësit e gjuhës angleze dhe gjuhës gjermane kanë kompetencë për të punuar në bazë të kurrikulës së re. Procesi i mësimdhënies dhe nxënies është i ndikuar nga shumë faktorë të ndërlidhur kontekstualë, në të cilat zhvillohet mësimi. Kur bëhet fjalë për mësimin e gjuhëve të huaja, konteksti luan një rol shumë të rëndësishëm. Si pasojë, ajo ndikon në rezultatet e të nxënies, sepse kontakti i nxënësit me gjuhën dhe kulturën e synuar nuk është i drejtpërdrejtë. Në një kontekst të tillë, një mësues (më së shpeshti) përfaqëson burimin e vetëm të një gjuhe dhe kulture të huaj dhe kështu që roli i tij/saj ka një rëndësi thelbësore. Prandaj, cilësia e procesit mësimor varet tërësisht nga kompetencat profesionale të mësimdhënësit, si dhe nga karakteristikat e tij personale.

Modeli i mësimdhënies, sipas Dunkin dhe Bilder (1974), paraqet disa marrëdhënie thelbësore që funksionojnë në mësimdhënie. Sipas autorëve, kompetencat e mësimdhënësve (si specifikimi i lëndës, ashtu edhe ai arsimor), si dhe përvoja dhe vetitë e tyre formuese, veprojnë në ndryshoret e procesit, i cili, nga ana tjetër, rezulton në ndryshime të menjëhershme dhe afatgjata. Dunkin dhe Bilder tregojnë rëndësinë e dy karakteristikave të mësimdhënësve dhe nxënësve dhe ndikimin e tyre në klimën e klasës, e cila, rrjedhimisht, përcakton cilësinë e ndërveprimit dhe rezultatit (Dunkin & Bilder, 1974).

Roli i mësimdhënësit në klasat konstruktiviste, sipas Brooks, Jacqueline G., Brooks, Martin G.(1993), nuk është i njëjtë me rolin e mësimdhënësit në klasat bihevoriste. Në klasat konstruktiviste mësimdhënësi përdor shpesh edhe teknologjinë për realizimin e situatave të të nxëniet në orën mësimore. Integrimi i TIK-ut në procesin mësimor nuk kufizohet thjesht me instalimin e rrjetit dhe pajisjeve kompjuterike që lidhen në të. Ai përfshin përdorimin e të gjitha teknologjive që ofrojnë këto pajisje në shkollë për të përmirësuar mësimdhënien dhe për të lehtësuar nxënien në këtë proces. Njohuritë bazë, që duhet të zotërojë mësuesi i shekullit 21, përfshijnë edhe përdorimin e teknologjive të informimit dhe komunikimit e, veçanërisht, kompjuterin dhe ueb-teknologjitë, si metodologji në procesin mësimor. Këto metodologji ofrojnë një mjedis dhe një qasje më efektive në procesin mësimor. Sipas shumë autorëve të huaj dhe vendas, përdorimi i TIK-ut në procesin mësimor ka ndryshuar jo vetëm metodat e mësimdhënies, por edhe ato të mësimnxënies. Integrimi i përdorimit të TIK-ut në programet shkollore sjell ndryshime në cilësinë e procesit mësimor (Ferrari, 2012).

Në dokumentet kurrikulare, të hartuara në kuadër të rishikimit të kurrikulës për sistemin tonë arsimor, kompetenca digjitale është një ndër shtatë kompetencat kyçe të kurrikulës. Aplikimi i TIK-ut në klasë ofron rritjen e cilësisë së mësimdhënies. Roli i mësuesit, sipas UNESCO (2011), synon të ndryshojë nga ajo e përcësuesit të njohurive në atë të ndërtuesit të njohurive, trajnerit dhe krijuesit të mjediseve mësimore të ngjashme me ato të situatave reale. Megjithatë, përdorimi i TIK-ut kërkon që si mësimdhënësit ashtu edhe nxënësit të jenë në gjendje të përdorin teknologjitë e reja për grumbullimin, menaxhimin, përzgjedhjen dhe vlerësimin e informacionit për zgjidhjen e problemeve dhe vënien në jetë të ideve praktike inovatore. Që mësimdhënësi të luajë këtë rol, duhet që të zotërojë kompetencat e përcaktuara në dokumentet zyrtarë të UNESCO-s për teknologjinë në arsim (moduli 4 në konferencën e UNESCO-s).

Cilat janë kompetencat që duhet të zotërojë mësimdhënësi për realizimin e situatave të të nxëniet, duke përdorur teknologjinë në orën mësimore sipas dokumenteve të UNESCO-s?

Për të kryer operacionet bazë me hardware dhe software, si dhe aplikimet e menaxhimit të informacionit, mësimdhënësi duhet:

- Të përshkruajë dhe të demonstrojë përdorimin e tipave të ndryshme të hardwareve, kompjuterëve, laptopëve, printerëve, skanerëve dhe pajisjeve portabël;
- Të përshkruajë dhe të demonstrojë funksionet bazë dhe të përdorë word-procesorët;
- Të përshkruajë dhe të demonstrojë qëllimin dhe cilësitë kryesore të softwareve të prezantimit dhe resurseve të tjera digjitale;
- Të përshkruajë qëllimin dhe funksionimin e softwareve grafike dhe të përdorë një paketë softwareike grafike;
- Të përshkruajë internetin dhe World Wide Web, si dhe të tregojë si funksionon një browser (shfletues) ose si përdoret URL për të aksesuar një website;
- Të përdorë një motor kërkimi (search engine) dhe të demonstrojë kërkimin e websiteve;
- Të krijojë një llogari e-mail-i dhe ta përdorë atë;
- Të përshkruajë funksionimin e një softwari ose një pakete (software packages) mbi një fushë specifike; – të lokalizojë dhe të skedojë paketat softwareike të edukimit dhe t'i vlerësojë ato për nga saktësia dhe përputhja me kurrikulën shkollore (UNESCO, 2011).

Gjatë shqyrtimit të literaturës (kushtuar karakteristikave të mësimdhënësve), hasëm në mospërputhje terminologjike sa u përket koncepteve të kompetencave profesionale të mësimdhënësit të gjuhës së huaj. Ekzistojnë disa terma që adresojnë (pak a shumë) të njëjtën çështje, si: karakteristikat e mësimdhënësve, cilësitë e mësimdhënësve dhe kompetencat e mësimdhënësve. Pohimi ynë është që të dy karakteristikat dhe cilësitë i përkasin një grupi më të gjerë të kompetencave të mësimdhënësve, pasi ato përshkruajnë njohuri, karakteristika, aftësi dhe shkathtësi që duhet të ketë mësimdhënësi kompetent. Sidoqoftë, duhet të theksohet se termi karakteristik i mësuesve gjithashtu u referohet karakteristikave

personale/individuale të një mësimitdhënësi. Në këtë kuptim, ato mund të shihen si kompetenca (të cilat mund të mësohen dhe përmirësohen) dhe si tipare të personalitetit (karakterizohet nga një sasi e caktuar e stabilitetit).

Domosdoshmëria për diferencimin mes karakteristikave/kompetencave 'universale' ose të përgjithshme të mësimitdhënësit dhe ato që lidhen me subjekte specifike është theksuar nga shumë hulumtues, si Hammadou, Bernhardt, (1987), Borg, (2006); Lee, (2010). Në studimin e tij në vitin 2006, Borg ekzaminoi më shumë se 200 mësimitdhënësit praktikues dhe të ardhshëm të gjuhës angleze, si dhe mësues të lëndëve të tjera, dhe identifikoi njëmbëdhjetë karakteristikat kryesore dalluese, në të cilat mësimitdhënësit e gjuhës ishin të ndryshëm nga mësimitdhënësit e lëndëve të tjera (Borg, 2006).

Shumë studime bashkëkohore kanë treguar se perceptimi subjektiv i nxënësve për karakteristikat e mësimitdhënësit ka një ndikim në cilësinë e bashkëveprimit mësimitdhënësit-nxënës dhe, rrjedhimisht, ndikon si nga aspektet njohëse, ashtu edhe nga ato afektive të përvetësimit të gjuhës së huaj. Young (1991) thekson që një mësimitdhënësit mund të ndikojë në atmosferën e klasës, në mënyrë pozitive dhe negative, dhe nënvizon rëndësinë e përcaktimit të veprimtarive dhe ndërveprimeve që mund të çojnë në përvoja negative në mësimit dhe mësimitin e gjuhëve të huaja.

Mësimitdhënësit efektivë të gjuhëve të huaja janë përshkruar në literaturë përmes një game të gjerë karakteristikash, që u referohen si aftësi të tyre profesionale, ashtu edhe karakteristikave të tyre "të dëshirueshme" personale. Një mësimitdhënësit i mirë i gjuhës së huaj pritet të zotërojë njohuri në gjuhën dhe kulturën e synuar, si dhe njohuri në shkencën edukative, por edhe njohuri të përdorimit të teknologjisë, e cila i mundëson të organizojë mirë klasën, të motivojë, të prezantojë, të shpjegojë dhe të sqarojë materialin në një mënyrë të kuptueshme dhe, sidomos, duke përdorur mjete teknologjike.

Pyetjet kryesore:

1. Cili është niveli i kompetencës digjitale të mësimitdhënësve të gjuhëve të huaja?
2. A janë të pajisura shkollat me infrastrukturë teknologjike?
3. Cilat janë perceptimet e nxënësve rreth përdorimit të teknologjisë nga mësimitdhënësit e gjuhëve të huaja?
4. Cilat janë përparësitë dhe sfidat e mësimitdhënësve të gjuhëve të huaja në përdorimin e teknologjisë digjitale?

METODOLOGJIA**Modeli i hulumtimit**

Hulumtimi është sasior, përshkruar dhe vlerësues. Të dhënat cilësore u siguruan nga pyetësorët me mësimitdhënës të gjuhës angleze dhe nga pyetësorët e realizuar me nxënës të moshës 14-15-vjeçare, klasat VIII dhe IX, nga rajoni i Prishtinës dhe Podujevës. Të dhënat e fituara u analizuan, u përpunuan dhe u interpretuan përmes grafikoneve.

Popullata dhe mostra

Popullatën e përbëjnë mësimitdhënësit e gjuhëve të huaja, të cilët punojnë në ShFMU. Mostra ishte 134 nxënës të shkollave të Kosovës dhe 23 mësimitdhënës të po të njëjtave shkolla, të përfshira në hulumtim.

Instrumentet dhe metodat

- *Metoda e analizës së burimeve* - Për nevojat e këtij hulumtimi, u shfrytëzuan të gjitha burimet e mundshme teorike, kryesisht të autorëve të jashtëm, por edhe të atyre vendorë, të cilat kanë ndërlidhje me kompetencat e mësimitdhënësve të gjuhës së huaj.

- **Metoda e anketimit** - Grumbullimi e të dhënave nga mësimdhënësit e gjuhëve të huaja dhe nxënësit e klasave është bërë me anë të pyetësorit.
- **Metoda statistikore** - Për përpunimin e rezultateve të hulumtimit, u shfrytëzuan procedurat standarde statistikore. Të dhënat e fituara u paraqitën në formë të përqindjes dhe në formë grafike.

Instrumentet e hulumtimit

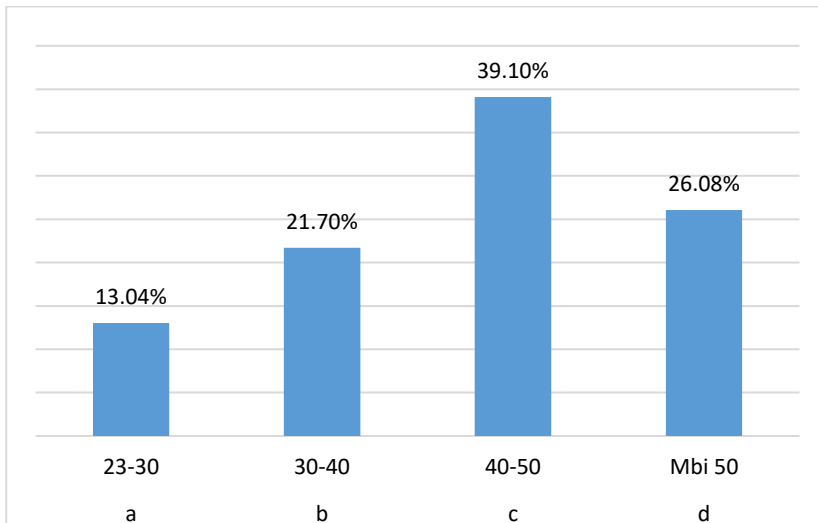
Për grumbullimin e të dhënave, si instrument bazë për hulumtim u përdor pyetësori për nxënës dhe pyetësori për mësimdhënësit. Pyetësorët përmbajnë të dhënat demografike, pyetje me alternativa dhe pyetje të mbyllura, si dhe ishte anonim.

Procedura e mbledhjes së të dhënave

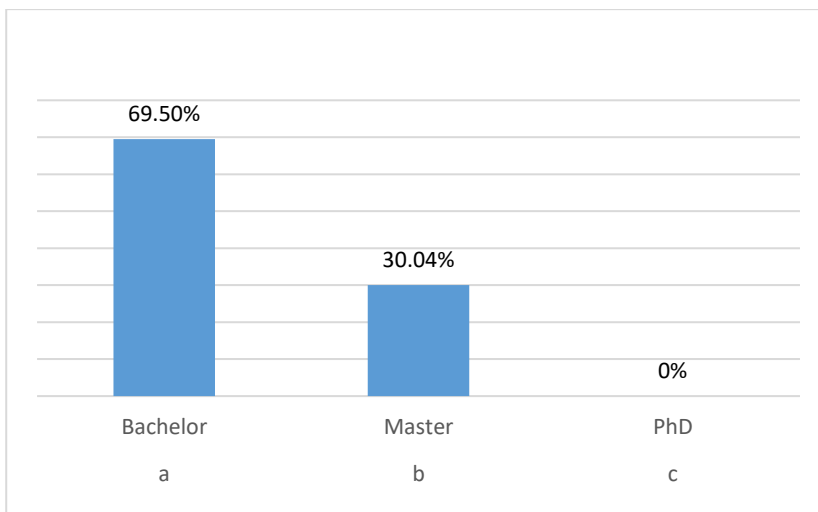
U lajmëruan drejtorët e shkollave, u caktuan data dhe ora kur do të realizohet pyetësori me mësimdhënësit të gjuhëve të huaja dhe nxënës. Ne ishim të pranishëm gjatë plotësimit të pyetësorit dhe shpërndarja u bë te secili pjesëmarrës i përfshirë në mostër.

REZULTATET E HULUMTIMIT

Hulumtimi u realizua përmes pyetësorëve që përmbanin të dhënat demografike, pyetje me alternativa dhe pyetje të mbyllura. Meqenëse u përfshin vetëm 9 shkolla në hulumtim, pyetësorin e plotësuan 23 mësimdhënësit të gjuhëve të huaja. Nga analiza e të dhënave të fituara nga pyetësori i mësimdhënësve, shohim se mosha 40-50-vjeçare e mësimdhënësve ishte dominuese, 39.10%, ndërsa kemi mbi moshën 50-vjeçare 26% të tyre dhe të moshës më të re, 30-40 vjeç, 21.7%, pasuar me moshën 23-30 vjeç, 13%.

Fig 1. Moshja e mësimeve të përfshirë në hulumtim rreth nivelit të kompetencës digjitale të tyre

Fig. 2. Shkalla e kualifikimit të mësimeve të përfshirë në hulumtim

Të dhënat tregojnë se mësime të gjuhëve të huaja kishin vetëm dy grada akademike: bachelor dhe master. Dominojnë mësime të gjuhëve të huaja me përgatitje akademike bachelor, rreth 70%, ndërsa me master janë rreth 30%.

Vetëvlerësimi i njohurive për përdorimin e teknologjisë në mësime

Duke parë zhvillimin e hovshëm të teknologjisë dhe përdorimin e saj pothuajse në çdo aspekt të jetës, i domosdoshëm është edhe përdorimi në mësime. Për të vlerësuar se në çfarë niveli e kanë të zhvilluar kompetencën digjitale mësime të gjuhëve të huaja, kemi parashtruar pyetjen se sa i vlerësojnë njohurit e tyre për përdorimin e teknologjisë dhe mësime të gjuhëve të huaja u përgjigjën 39.1% se e vlerësojnë dhe e njohin mirë, 30% konsiderojnë se kanë njohuri shumë të mira në përdorim të teknologjisë dhe kemi 13.04% që vlerësojnë se nuk kanë njohuri të mjaftueshme për përdorim të teknologjisë. Kjo i bie që koha e pandemisë COVID-19 na detyroi mësime online dhe përqindja se afërsisht 70% kanë njohuri të mira dhe shumë të mira është mjaft e këndshme, ndërsa është shqetësuese përqindja e atyre që deklarohen se nuk kanë njohuri të mjaftueshme në përdorim të teknologjisë në mësime, nëse marrim parasysh se janë 13%.

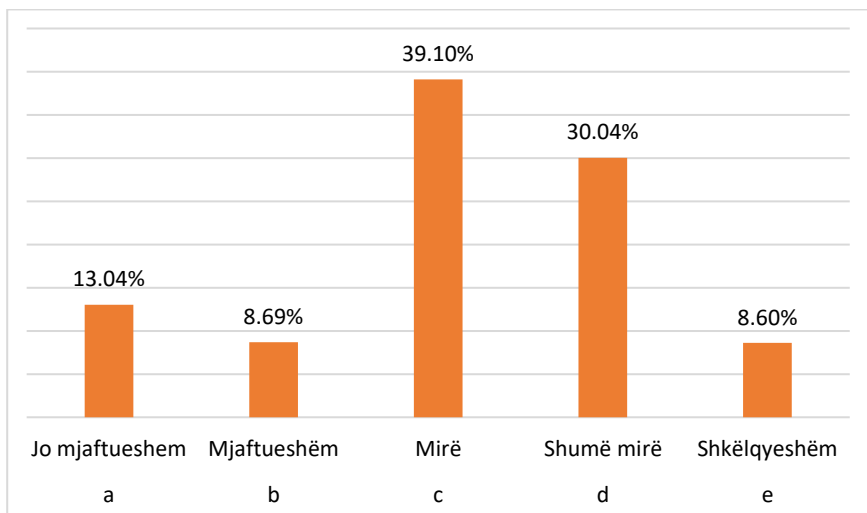

Fig. 3. Vlerësimi i njohurive për teknologji nga ana e mësime të gjuhëve të huaja

Për përdorimin e teknologjisë nga ana e mësimeve dhe shpeshësinë e përdorimit të internetit për qëllime gjuhësore në gjuhë të huaj, siç shihet në grafik, rreth 70% e mësimeve janë shprehur se e përdorin, varësisht nga njësia mësimore, 17.4% kanë thënë e përdorin dy herë në javë dhe 8% nga ta kanë deklaruar se e përdorin në çdo orë mësimi.

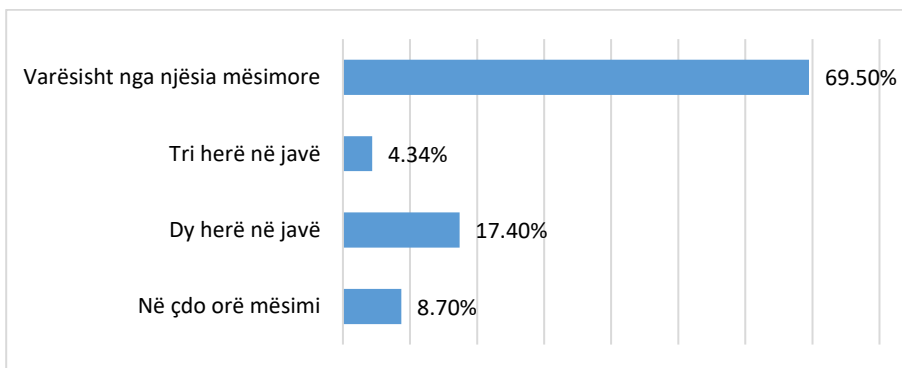

Fig 4. Shpeshësia e përdorimit të internetit për qëllime gjuhësore në gjuhë të huaj

Meqenëse pyetja kishte mundësi rumbullakimi në më shumë se një alternativë, vërejmë se të gjitha opsionet përdoren si mjete interneti që përdorin për komunikim me nxënës, ndër to më së shumti shprehen se përdorin wordin, kërkime në webfaqe, chat, email E-shkollori, Google classroom, Zoom, videokonferenca.

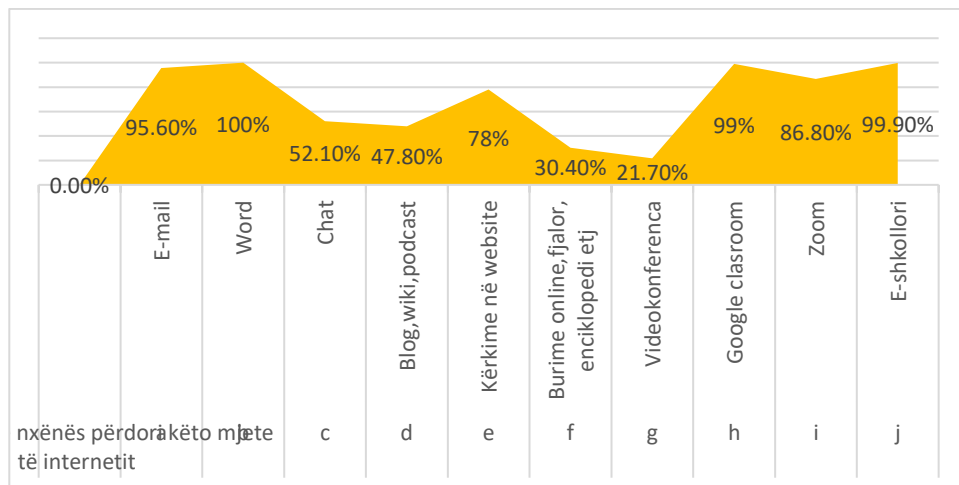

Fig. 5. Mjetet e komunikimit (internetit) që i përdorin në punën me nxënës

Informimi rreth legjislacionit në lidhje me integrimin e teknologjisë me kurrikulën e gjuhëve të huaja. Nga të dhënat shohim se 87.8% e tyre janë të informuar mirë, ndërsa 21.7% konsiderojnë se janë mjaftueshëm të informuar 13% të tyre mendojnë se janë shumë mirë të informuar dhe 17% që nuk janë mjaftueshëm të informuar lidhur me integrimin e TIK-ut në kurrikulën e gjuhëve të huaja.

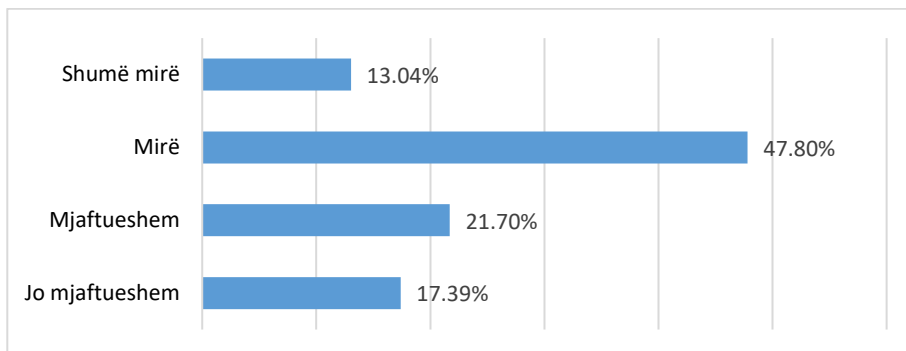

Fig 6. Informimi rreth legjislacionit në lidhje me integrimin e teknologjisë me kurrikulën e gjuhëve të huaja

Infrastruktura teknologjike në shkollë

Sa i përket infrastrukturës teknologjike në shkolla, rreth 40% e mësimitdhënësve mendojnë se shkolla është shumë mirë e pajisur, 30% konsiderojnë se është mirë, rreth 23% mjaftueshëm, dhe rreth 9% shprehen se është e pamjaftueshme.

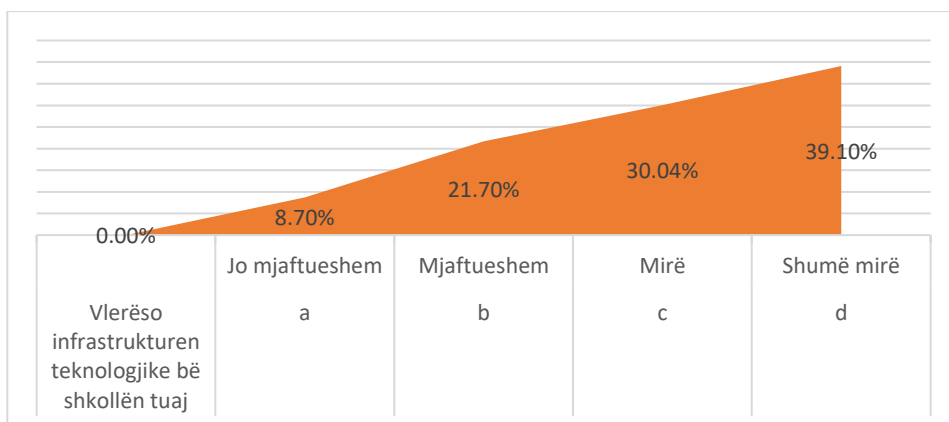

Fig. 7. Infrastruktura teknologjike në shkolla

Shkalla e trajnimeve profesionale, për përdorim të mjeteve të teknologjisë, nuk është e mjaftueshme janë shprehur rreth 40% e mësimitdhënësve, 30% e tyre konsiderojnë se është e mjaftueshme dhe rreth 8% vlerësojnë se është shumë e mirë.

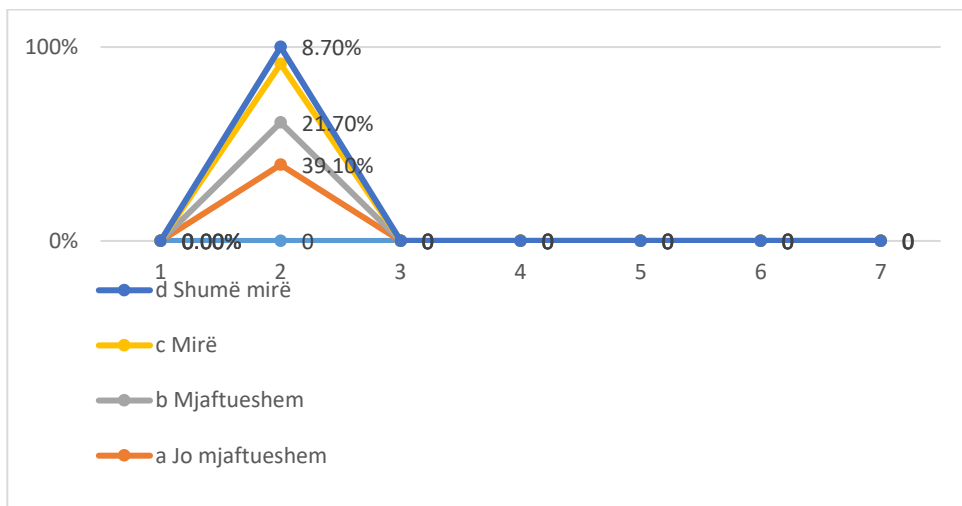

Fig. 8. Shkalla e trajnimeve profesionale për përdorim të mjeteve të teknologjisë

Sipas të dhënave të fituara nga pyetësorët e mësimitdhënësve, sa u përket mjeteve që preferohen të përdoren gjatë mësimitdhënies 77% e preferojnë tekstin mësimor, ndërsa 22.1% preferojnë të përdorin teknologjinë gjatë mësimitdhënies.

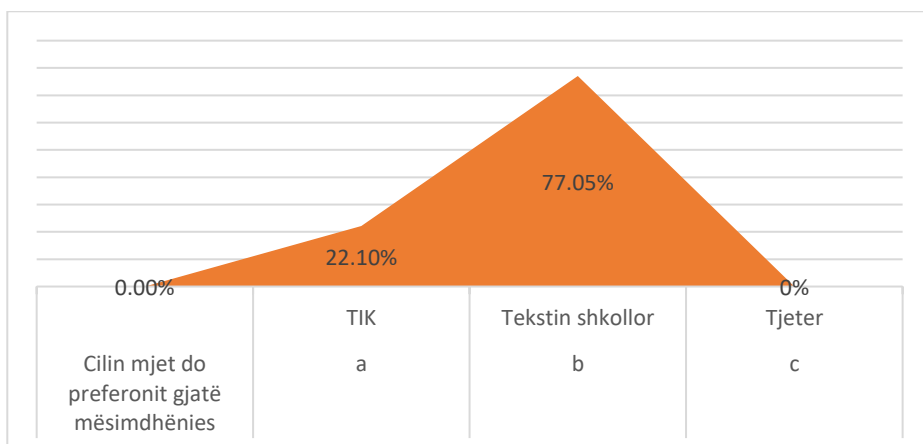

Fig. 9. Mjeti që preferohet për mësimitdhënie

Rezultatet e fituara nga pyetësi me nxënës

Shkathhtësitë teknologjike të nxënësve - Në hulumtim janë përfshirë 134 nxënës. Moshë e nxënësve të përfshirë kryesisht ishte 14-15 vjeç, pra 79.5% e tyre, nga ta 18% ishin të moshës 13-14 vjeç dhe 2.5% e tyre 15-16 vjeç, nga shkollat e përfshira në hulumtim.

Sipas të dhënave të fituara, vërejmë se 35% e nxënësve kanë shkathhtësi teknologjike në përdorim të kompjuterëve dhe internetit, 18.05% kanë thënë se nuk e përdorin kompjuterin si dhe rreth 18% janë shprehur se shkollat kanë kompjuter dhe wifi.

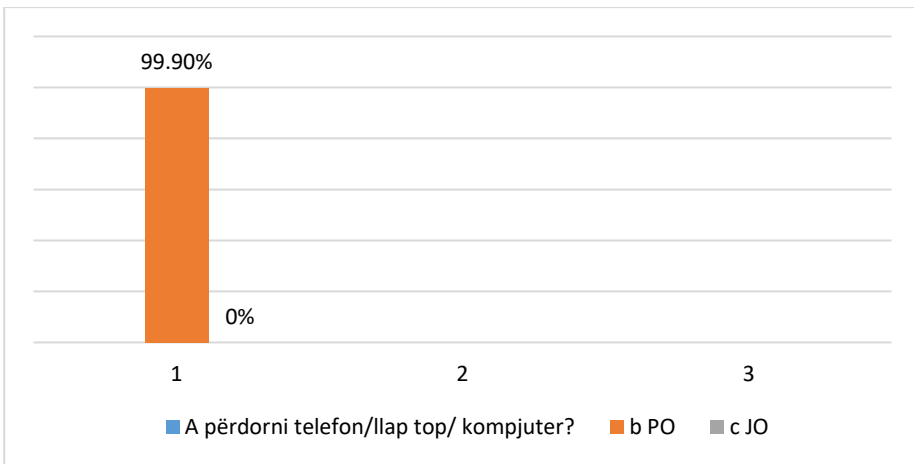

Fig 1. Përdorimi i kompjuterit, laptopit, telefonit

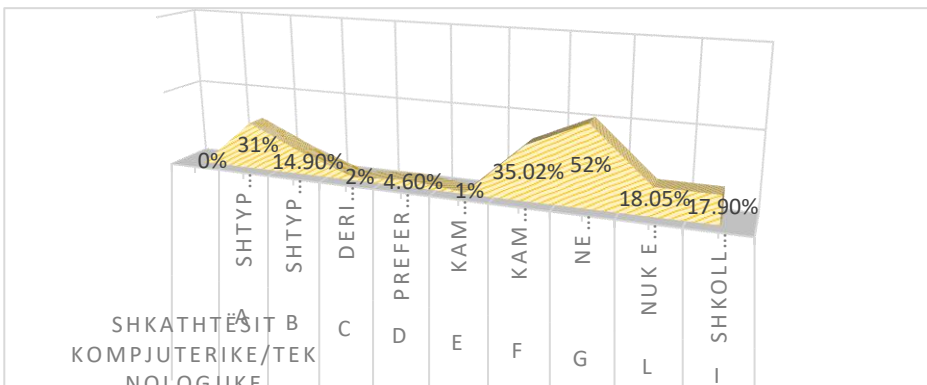
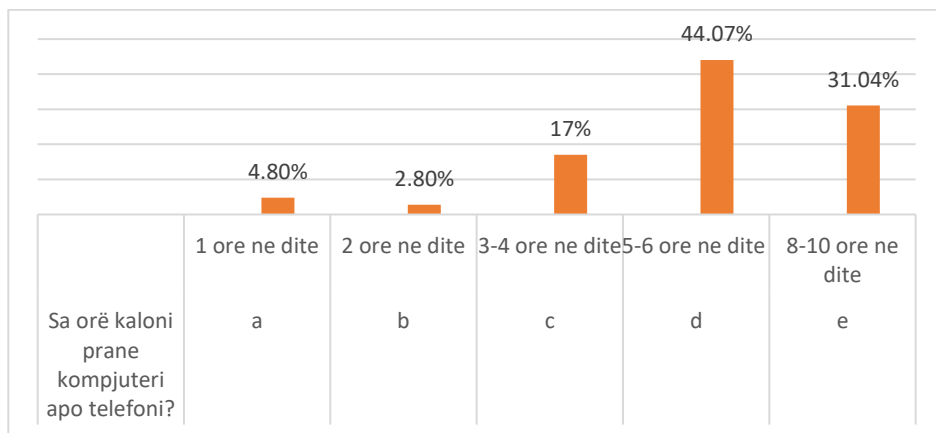

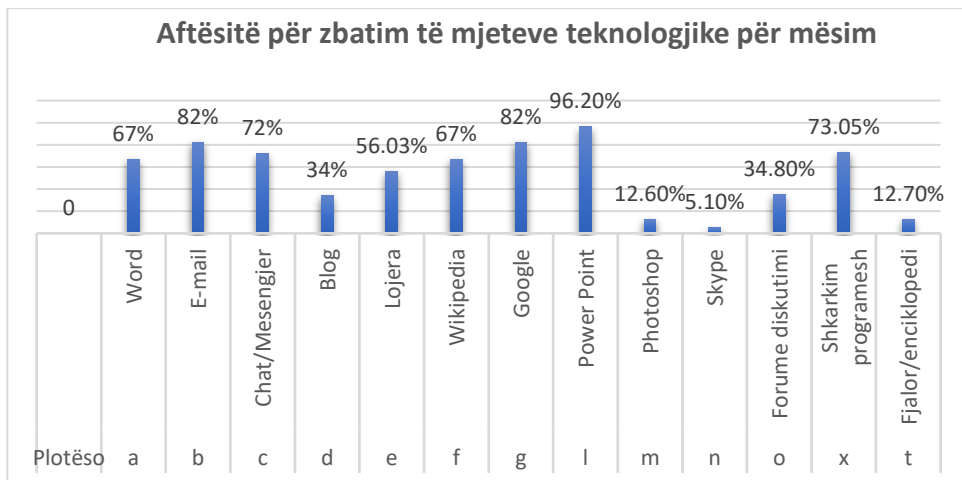
Fig. 2. Shprehitë kompjuterike (duke shënuar nëse ka nevojë edhe më shumë përgjigje)

Sipas të dhënave, shihet se 44.07% e nxënësve kalojnë rreth 5 deri 6 orë në ditë në shfrytëzim të teknologjisë, ndërsa 31% e tyre kalojnë nga 8 deri në 10 orë në ditë pranë pajisjeve teknologjike. Përqindje më të vogël kemi nga 1 orë deri në 2 orë në ditë, ose 2.8% deri në 4.8% ,që konsiderohet se fëmijët i ekspozohen mjaft shumë teknologjisë.

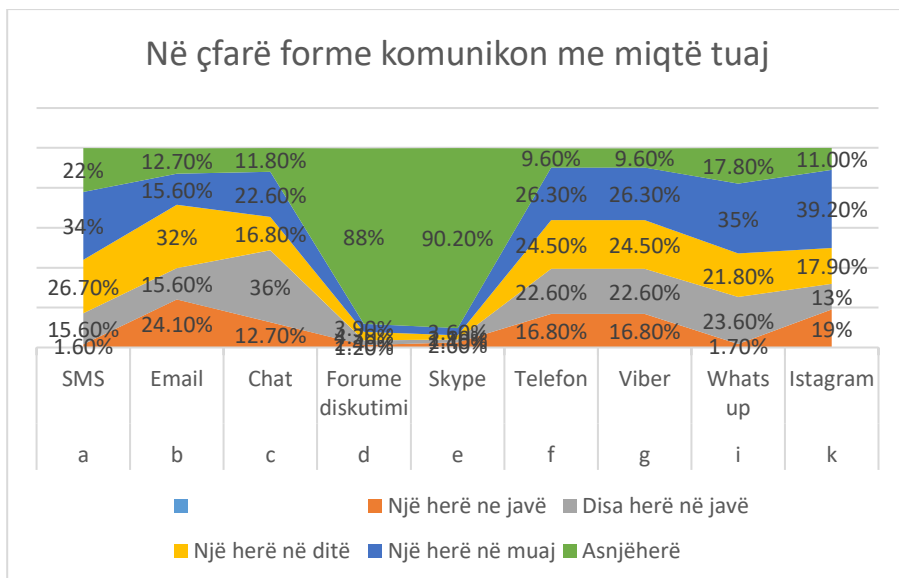
Fig 3. Sa kohë kaloni/punoni në kompjuter,/telefon, laptop?

Në pyetjen si i vlerësoni aftësitë tuaja sa i përket zbatimit të mundësive të mëposhtme kompjuterike dhe shërbimit të internetit, shihet se 96.2% janë shprehur se kanë aftësi të përdorin programin Power point për nxënie, pastaj 80% e tyre potencojnë se i shfrytëzojnë google, chat/mesengjerin, wikipedia, e-mailin, wordin, ndërsa sa i përket blogut, lojërave, forumeve të diskutimit, fjalor/enciklopedive, ka një përqindje më të ulët, që sillet nga 12% deri në 56%.

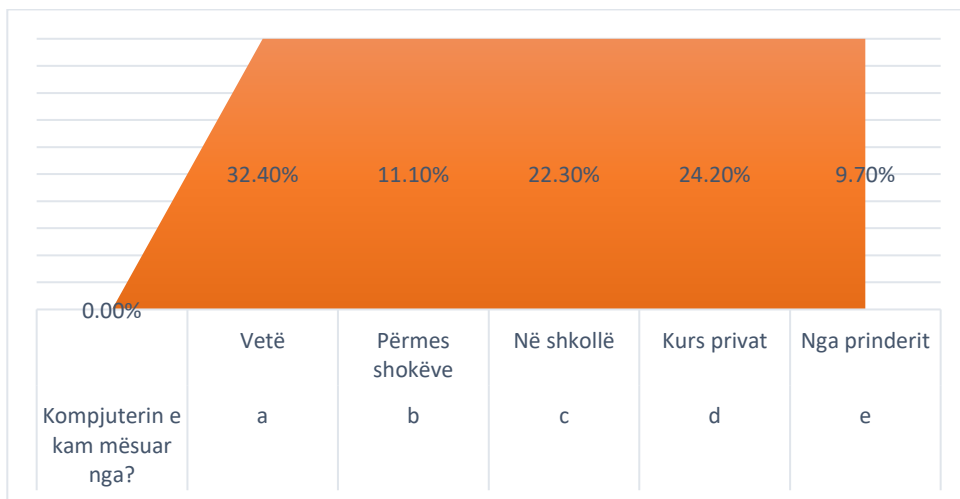
Fig. 4. Si i vlerësoni aftësitë tuaja sa i përket zbatimit të mundësive kompjuterike dhe shërbimit të internetit?

Se në çfarë forme zhvillohet komunikimi me miq dhe sa shpesh, nga të dhënat shohim se zakonisht kjo bëhet përmes përdorimit të teknologjisë, pra telefonit dhe aplikacioneve të internetit, si: viber, whats up, sms, chat, e-mail, instagram. Shpeshësia është së paku një herë në javë, ndërsa aplikacionet që më së paku përdoren ishin skype dhe forumet e diskutimit.

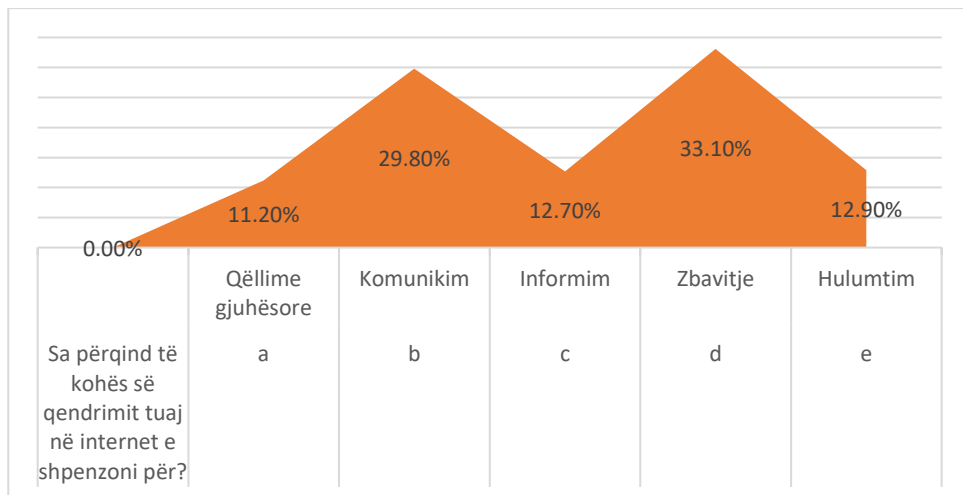
Fig. 5. Në çfarë forme komunikojnë me miq dhe sa shpesh

Teknologjinë jemi mësuar ta përdorim vetë thonë 32.4% e nxënësve, ndërsa 22.3% thonë se janë mësuar ta përdorin në shkollë. Po ashtu, 11.1% kanë thënë se e kanë mësuar teknologjinë nga shokët dhe 9.7% konsiderojnë se përdorimin e teknologjisë e kanë mësuar nga prindërit.

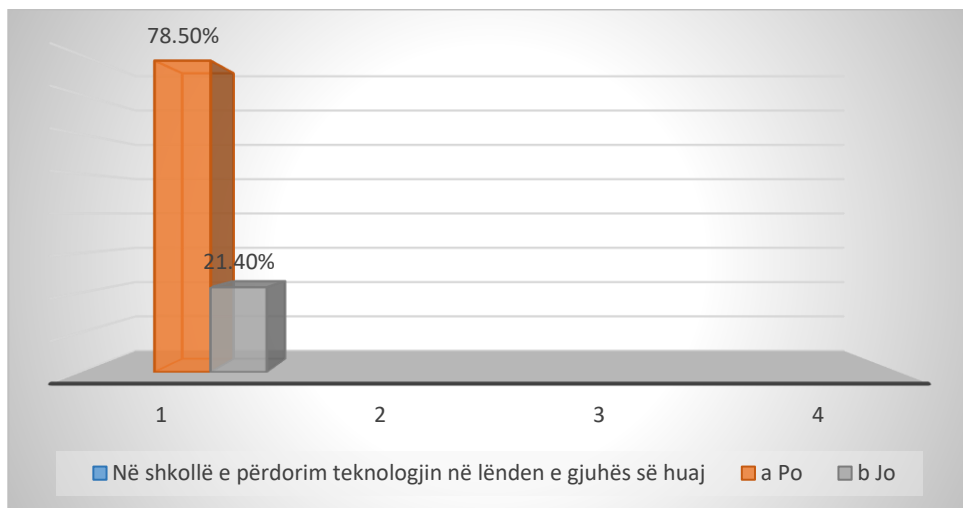
Fig. 6. Nga kush e kanë mësuar përdorimin e teknologjisë

Sa për qind të kohës e shfrytëzojnë në internet dhe për çfarë qëllimi, 33.1% e nxënësve kanë thënë se internetin e përdorin për zbavitje, 29.8% për komunikim, 12.7% për informim, ndërsa vetëm 11.2% për qëllime gjuhësore dhe 12.9% për hulumtime mësimore. Nga kjo vërehet se koha më e madhe e përdorimit të teknologjisë shpenzohet për zbavitje dhe komunikim, ndërsa për qëllime mësimore shumë më pak.

Fig. 7. Sa për qind të kohës e shfrytëzojnë në internet dhe për çfarë qëllimi

Në shkollë a e përdorin teknologjinë e informacionit në mësimdhënien e gjuhës e huaj, 78% e tyre përgjigjen se Po, përdoret teknologjia në mësimdhënien e gjuhës së huaj, ndërsa 21.4% mendojnë se Jo, nuk përdoret gjatë mësimdhënies.

Fig. 8. Përdorimi i teknologjisë së informacionit në mësimdhënien e gjuhës së huaj

Te pyetja e hapur, lidhur me shfrytëzimin e disa mjeteve të teknologjisë online/internetit, që i kemi përdorur në mësimin e gjuhëve të huaja, nga

përgjigjet e nxënësve janë: Kahoot, lojërat edukative, google, google translate, projektet, përmirësim të komunikimit, duke dëgjuar shqiptimin e fajleve në video, filma me përmbajtje mësimore, radio për shqiptim më të mirë të fjalëve, E-shkollori, Zoom, wikipedia, fjalorët, hulumtime për çështje të caktuara, informata shtesë për një temë, kurse online, You-tube video, Google scholar, Google classroom, Times etj.

Po ashtu, nxënësit shprehen se mësimdhënia përmes teknologjisë ndihmon në mbajtjen mend, e tërheq vëmendjen me ndihmën e ngjyrave, zërave dhe fotografive interesante. Vëmendja është më e madhe para kompjuterit ose projektorit, pasi që njohuritë fitohen në mënyrë më konkrete.

DISKUTIMI

Përdorimi multimedial, aplikimi i teknologjisë së informacionit dhe komunikimit (TIK) në përvetësimin e gjuhëve, ka ndryshuar dinamikën e jetës në ditët e sotme, sidomos në fushën e arsimit. Qasja inovative në sistemin e informacionit rezulton në krijimin e lidhjeve ndërmjet gjuhëve dhe kulturave të ndryshme (Shehu M., 2020).

Në këtë studim kishim pyetjet kryesore që orientonin studimin, duke filluar nga niveli i kompetencës digjitale të mësimdhënësve të gjuhëve të huaja, pastaj sa janë të pajisura me infrastrukturë teknologjike shkollat, cilat janë perceptimet e nxënësve rreth përdorimit të teknologjisë nga mësimdhënësit e gjuhëve të huaja dhe cilat janë përparësitë dhe sfidat në përdorimin e teknologjisë digjitale të mësimdhënësve të gjuhëve të huaja?

Duke u nisur nga fakti se mësimi përmes internetit, si dhe teknologjia e avancuar u japin hapësirë nxënësve, në përvetësim dhe shfrytëzimin e resurseve të shumëllojshme gjuhësore, shumë procese komplekse dhe kritike mund të zgjidhen më lehtë me ndihmën e teknologjisë moderne. Aplikimi i kompjuterit, mësimi online, interneti, fjalori elektronik, audio-kaseta, Power Point, video, DVD, u ofrojnë mësimdhënësve dhe nxënësve mundësi për zgjidhjen e problematikave të shumta.

Teknologjia e avancuar shërben si një platformë e bashkëpunimit në mes të nxënësve dhe mësimitdhënësve, për të punuar, shkruar, edituar dhe dokumentuar punën e tyre. Edhe nga të dhënat e fituara nga mësimitdhënësit dhe nxënësit shohim se komunikimi online është duke u përdorur në masë të madhe, si nga nxënësit ashtu edhe nga mësimitdhënësit, përmes platformave online. Në vitet e fundit, kur aplikimet e teknologjisë, të tilla si video-projektori, smart board, kompjuterët, softwaret, interneti, tableta, mobile etj., janë futur në sistemin e arsimit, burimet për mësimitdhënie kanë ndryshuar në mënyrë të konsiderueshme. Metodistët mendojnë se ka shumë avantazhe të përdorimit të teknologjisë në klasë: e bën nxënësin më të interesuar për temën mësimore, e zvogëlon kohën e të mësuarit, ofron mundësi për të mësuar në mënyrë jotradicionale, e përmirëson angazhimin dhe mbajtjen e njohurive, inkurajon mësimin individual dhe bashkëpunimin, dhe nxënësit mund të mësojnë aftësi jetësore të dobishme.

Shkollat që u përfshinë në hulumtim të gjitha ishin të pajisura mjaft mirë me teknologji, por kjo nuk mund të përgjithësohet, ngase në Kosovë, sidomos në zona rurale, ka mjaft probleme me sigurim të laboratorëve, me kompjuterë, si dhe mungesë të rrjetit të internetit.

Sipas perceptimeve të nxënësve, vërejmë se teknologjia përdoret në masë të madhe nga mësimitdhënësit, sidomos konsiderohet se përdoren programe të caktuara, si Power point për mësimitdhënie dhe video, Youtube, ndërsa gjatë kohës së pandemisë COVID 19 edhe aplikacionet tjera online, për komunikim më të lehtë dhe pa kontakt fizik. Gjithashtu, si nxënësit edhe mësimitdhënësit kanë njohuri të kënaqshme në përdorim të teknologjisë.

Prandaj, kur përdorim teknologjinë e avancuar, referohemi në metodat dhe mjetet për të zgjidhur problemet, gjithashtu për të eksploruar një temë, gjithnjë duke u mbështetur në objektivat mësimore, për të rritur efikasitetin e të të mësuarit. Shpeshherë mund të jetë sfiduese përzgjedhja e mjeteve më të mira teknologjike, për të paraqitur një ide, por, megjithatë, konsiderohen si mjete ndihmëse për komunikim më të qartë, më eksplicit, për përvetësimin dhe analizimin e një gjuhë të huaj (Shehu M., 2020). Niveli i kompetencës digjitale të mësimitdhënësve të gjuhëve të huaja, sipas të dhënave të fituara, del se është në nivel të mirë sa i përket përdorimit të teknologjisë dhe se ka

ngjashmëri të shumta në përdorim të mjeteve teknologjike, referuar studimit të mësipërm, aplikimit të kompjuterit, Power pointit, kasetave, videove, komunikimit online, hulumtimeve. Po ashtu, duke pasur parasysh se kompetenca digjitale është një nga tetë kompetencat kyçe dhe i referohet përdorimit të sigurt dhe kritik të gamës së plotë të teknologjive digjitale për informacion, komunikim dhe zgjidhjen e problemeve themelore në të gjitha aspektet e jetës. Kjo mund të tingëllojë e thjeshtë për shumë prej nesh, por, sipas Tabelës së Rezultateve të Agjendës Digjitale (2015), 40% e popullsisë së BE-së ka një nivel të pamjaftueshëm të kompetencës digjitale, përfshirë 22% që nuk përdorin internetin. Ndërsa te ne del se 13 % e mësimitdhënësve të gjuhëve të huaja nuk kanë njohuri të mjaftueshme për përdorim të teknologjisë, ndërsa 75% kanë njohuri të mira, gjithmonë duke pasur parasysh faktin se studimi u realizua me mësimitdhënës të gjuhëve të huaja dhe përdorimi i teknologjisë duket se është më i lehtë, sepse nevojitet njohja e gjuhës angleze. Nëse kemi parasysh sfidat e pandemisë COVID-19, që u paraqitën në mars të vitit 2019 dhe nga studimet e shumta ishte mjaft sfiduese dhe na gjeti të papërgatitur në aspektin e zhvillimit të kompetencës digjitale të mësimitdhënësve dhe jo vetëm në Kosovë, por në gjithë botën.

Krahasuar me Tabelën e Rezultateve të Agjendës Digjitale (2015), 40% e popullsisë së BE-së ka një nivel të pamjaftueshëm të kompetencës digjitale, te ne konsiderohet faktor tjetër kontribuues në realizimin me sukses të mësimit në distancë, ose online, në Kosovë është numri relativisht i lartë i qytetarëve që janë përdorues të teknologjisë. Sipas gjetjeve nga studimet paraprake të realizuara në vitet e fundit, 76.6% e qytetarëve në Kosovë janë përdorues të internetit. Sidoqoftë, është raportuar se përdorimi i internetit bëhet më së shumti për qëllime argëtimi, rrjete sociale (Duraku/Hyseni. Z., (2020).

Në bazë të kurrikulës me bazë kompetencat, kompetenca digjitale quhet e arrirë atëherë kur, nxënësi është i aftë të ndërveprojë me moshatarët e tij, por edhe me të rritur, duke përdorur shumëllojshmërinë e mediave digjitale (KK/MASHT, 2016). Një rëndësi të madhe ka edhe siguria e nxënësit, pra, që të plotësohen kriteret për kompetencën digjitale, duhet që nxënësi të jetë i aftë të qëndrojë i sigurt duke lundruar në internet. Kjo përpos shkathtësive të tjera si, zhvillimi i vetëdijes dhe ndërgjegjësimi mbi globalizimin, duke

përfshirë këtu edhe ndërveprimin me nxënës nga kultura të tjera. Kompetenca digjitale i jep një kornizë më të qartë nxënësit se si të gjejë, të përpunojë dhe të analizojë një informacion të caktuar, i cili e ka burimin nga interneti. Sipas rezultateve nga të dhënat, nxënësit kanë shkathtësi përdorimi të teknologjisë dhe po ashtu shprehen se edhe mësimdhënësit e përdorimin teknologjinë gjatë mësimdhënies në mënyrë që të bëjnë sa më të lehtë nxënien.

Përparësi tjetër te mësimdhënësit është njohja e gjuhëve të huaja, e cila lehtëson edhe të mësuarit e teknologjisë dhe lehtëson përdorimin e saj. Sfidë kryesore ishte zhvillimi profesional i vazhdueshëm, duke pasur parasysh zhvillimin e hovshëm të teknologjisë dhe mësimdhënësit mund të ngecin në hapa. Andaj, trajnimet e vazhdueshme në këtë fushë janë të domosdoshme. Përfitimet për mësimdhënësit janë të shumta, sepse mund të shfrytëzojnë burime të panumërta online dhe teknologjia mund të ndihmojë në përmirësimin e mësimdhënies. Mësimdhënësit mund të përdorin aplikacione të ndryshme ose burime të besueshme në internet për të përmirësuar mënyrat tradicionale të mësimdhënies dhe për t'i mbajtur nxënësit më të angazhuar. Planet virtuale të mësimin, softueri i vlerësimit dhe vlerësimet online, mund të ndihmojnë mësimdhënësit të ruajnë shumë kohë. Kjo kohë e vlefshme mund të përdoret për të punuar me nxënësit që po luftojnë. Për më tepër, duke pasur mjedise virtuale të mësimin në shkolla rritet bashkëpunimi dhe shkëmbimi i njohurive ndërmjet mësimdhënësve.

Me zhvillimin e shpejtë të teknologjisë, rritjes së kërkesave dhe sfidave për të organizuar mësimin online, veçanërisht si rezultat i pandemisë COVID-19, mësimdhënësit dhe shkollat ballafaqohen me nevojë urgjente për zhvillimin e kompetencave digjitale për të ndryshuar kulturën dhe mësimdhënien. Një nga zhvilluesit e programeve ishte edhe EDUTASK, që ka zhvilluar programe të edukimit digjital të cilat u përgjigjen nevojave të komuniteteve të mësimin, mësimdhënësve dhe nxënësve bazuar në Kornizën e Kompetencave Dig Comp Edu dhe mund të ndiqen online.

Përfundime dhe rekomandime

Teknologjia ka transformuar mënyrën e mësimdhënies dhe të nxënit, por, duke transformuar procesin, ajo po e transformon dhe rezultatin (Fouts, 2000).

Rezultatet tregojnë se mësimdhënësit e gjuhëve të huaja kanë kompetenca digjitale në nivel të kënaqshëm në përdorim të teknologjisë. Nxënësit kanë shkathtësi në përdorimin e teknologjisë si dhe të platformave të ndryshme, por rezultatet tregojnë se ata shpenzojnë kohë të gjatë me pajisje teknologjike, por më shumë për argëtim. Teknologjia mund ta ndihmojë dhe e ndihmon nxënësin të zhvillojë të gjitha llojet e aftësive, nga ato më të thjeshtat deri tek ato më të ndërlikuarat. Megjithatë, që teknologjia të jetë e suksesshme, mësuesi duhet të bëjë zgjedhje të informuara në lidhje me qasjen pedagogjike, nevojat e nxënësit dhe rezultatet e të nxënit. Për mësuesin, sa e rëndësishme është të dijë se për çfarë do ta përdorë teknologjinë, po aq e rëndësishme është të dijë dhe mënyrën se si të nxënit mund të përmirësohet përmes teknologjisë. Qasja inovative në sistemin e informacionit rezulton në krijimin e lidhjeve ndërmjet gjuhëve dhe kulturave të ndryshme. Mësimi përmes internetit, si dhe teknologjia e avancuar i jep hapësirë nxënësve, studentëve në përvetësimin dhe shfrytëzimin e resurseve të shumëllojshme gjuhësore. Shumë procese komplekse dhe kritike mund të zgjidhen më lehtë me ndihmën e teknologjisë moderne.

Për fund, për t'u përballur me ndryshimet themelore që po sfidojnë komunitetet arsimore, sot, veçanërisht me integrimin e teknologjisë, është më se i nevojshëm hartimi i politikave dhe i strategjive, me synime arsimore afatgjata dhe arritje të reja arsimore. Teknologjia informative nuk është vetëm një mjet për të prezantuar përmbajtjet ekzistuese përmes mjediseve të reja, por është gjithashtu një mjet për paraqitjen e modeleve të reja të të nxënit. Nga të dhënat e fituara nga hulumtimi, del se shkollat që ishin përfshirë në studim kishin infrastrukturë dhe pajisje digjitale, si: laptop, kompjuter, projektor, si dhe shkathtësi e aftësi përdorimi të teknologjisë në mësimdhënie dhe nxënie. Po ashtu, shprehet nevoja e domosdoshme për zhvillim profesional të vazhdueshëm të mësimdhënësve, duke pasur parasysh zhvillimin e hovshëm të teknologjisë.

Megjithatë, hulumtimi ka kufizime dhe vlen vetëm për mësimdhënësit e komunave të përfshira. Pra, nuk mund të sjellim përgjithësime, duke pasur parasysh përfshirjen e vetëm 9 shkollave në komunën e Prishtinës dhe të Podujevës. Sipas të dhënave, vërehet se mësimdhënësit e gjuhëve të huaja e përdorin më shumë teknologjinë në mësimdhënie, ngase kanë njohuri të gjuhëve të huaja dhe kjo ua lehtëson edhe mësimin e teknologjisë dhe zhvillimin e saj. Po ashtu, edhe nxënësit e kësaj moshe kanë njohuri për përdorim të teknologjisë dhe përdoret shumë nga ta, si për mësim ashtu edhe komunikim dhe argëtim.

Përdorimi i teknologjisë moderne në mësimin e gjuhëve të huaja kuptohet gjerësisht për të përfshirë zbatimin e metodave, mjeteve, materialeve, pajisjeve, sistemeve dhe strategjive, të cilat janë drejtpërdrejt të rëndësishme. Rezultatet tregojnë se mësimdhënësit e gjuhëve të huaja kanë kompetenca digjitale të kënaqshme të përdorimit të teknologjisë, megjithatë kanë nevojë për trajnim të vazhdueshëm për zhvillim profesional në përdorim të teknologjisë.

- Të hartohen/rifreskohen edhe programet e trajnimit për përdorim të teknologjie në mësimdhënie, varësisht nga zhvillimi i teknologjisë, në mënyrë që të trajnohen mësimdhënësit me risitë që ndodhin vazhdimisht.
- Të organizohen sa më shumë trajnime, punëtori, fokus-grupe me nxënës, që të përdorin teknologjinë për qëllime mësimore dhe në mënyrë efikase.
- Infrastruktura shkollore të pajiset gjithmonë me modele të reja/programe teknologjike.
- Të bëhet promovimi i vazhdueshëm i edukimit teknologjik në shkolla dhe formimi i klubeve të ndryshme, të cilat lehtësojnë të mësuarit përmes teknologjisë.

REFERENCAT

1. Almås, Aslaug & Krumsvik, Rune. (2007). Digitally literate teachers in leading edge schools in Norway. *Journal of In Service Education*. 33. 479-497. 10.1080/13674580701687864.
2. A Digital Agenda for Europe Brussels, (2010) COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245&from=en>
3. Borg, S. (2006). The Distinctive Characteristics of Foreign Language Teachers. *Language Teaching Research*, 10 (1), 3–31. Retrieved from <http://www.education.leeds.ac.uk/assets/files/staff/papers/LTR-10-1.pdf>
4. Brooks, Jacqueline G., and Brooks, Martin G. (1993) *In Search of Understanding: The Case for Constructivist Classrooms*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
5. Dunkin, M. J., & Biddle, B. J. (1974). *The study of teaching*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
6. EU. (2017). "Key Competences-Curriculum Reform, Synthesis, Report, on Peer Learning Activities. Belgium.: EU Commission
7. European Commission (2007). *Electronic skills for the 21st century: fostering competitiveness, growth and jobs*. <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l24293.htm>
8. Ferrari, A. (2012) *Digital Competence in Practice: An Analysis of Frameworks*, Technical Report by the Joint Research Centre of the European Commission,
9. Fouts, J.T. (2000). *Research on computers and education: Past, present, and future. A report to the Bill and Melinda Gates Foundation*. Seattle: Seattle Pacific University <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.99.7050&rep=rep1&type=pdf>

10. Hammadou, J., & Bernhardt, E.B. (1987). On Being and Becoming a Foreign Language Teacher. *Theory into Practice*, 26 (4), 301-306.
11. Lee, J. (2010). The Uniqueness of EFL Teachers: Perceptions of Japanese Learners, *TESOL Journal*, 1 (1), Retrieved from http://www.tesolmedia.com/docs/TJ/fi_rstissue/05_TJ_Lee.pdf
12. Krumsvik, Rune J. (2011) Digital competence in Norwegian teacher education and schools, Faculty of Psychology, University of Bergen, *Högret utbildning Vol. 1, Nr. 1 Juni*, 39-51
13. Kornizë strategjike për zhvillimin e mësimdhënësve në Kosovë, (2017) MASHT, Prishtinë
14. M. F. Tretnjak and V. Anđelić, (2016) "Digital Competences for Teachers: Classroom Practice," 39th International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO), pp. 807-811, doi: 10.1109/MIPRO.2016.7522250.
15. Mehmeti, S. Rraci, E., Bajrami, K. (2019). Raport studimi, Zhvillimi profesional i mësimdhënësve në Kosovë.
16. MASHT, (2016) Strategjia e Sigurimit të Cilësisë për Arsimin Parauniversitar në Kosovë 2016-2020.
17. MASHT (2016). Kurrikula bërthamë për klasë parafillore dhe arsimin fillor në Kosovë, Prishtinë.
18. MASHT (2016). Korniza e Kurrikulës e Arsimit Parauniversitar të Republikës së Kosovës, Prishtinë.
19. UNESCO (2006). Education for All Global Monitoring Report 2006, Paris: UNESCO Publishing. Retrieved 5 March 2008 from: www.unesco.org/education/GMR2006/full/chapt6_eng.pdf
20. UNESCO (2011). UNESCOIC competency framework for teachers (ICT CFT). IITE Conference Teacher Competencies in Knowledge Society: Policy, Pedagogy, Social Skills (Baku, Azerbaijan, 1st December 2011)
21. Shala, L. (2016), Sfidat ne implementimin e kurrikulës së re në Fushën gjuhët dhe komunikimi - gjuha angleze në fillore, "Kërkime Pedagogjike".

22. Young, D.J. (1991). Creating a Low Anxiety Classroom Environment - What does Language Anxiety Research Suggest?, *The Modern language Journal*, 75 (4), 426-439.
23. Zamira Hyseni Duraku (2020). Ndikimi i COVID-19 në arsim, mirëqenien e mësimeve, prindërve dhe nxënësve: Sfidat e ndërlidhura me mësimin në distancë (online) dhe mundësitë për përmirësimin e cilësisë së arsimit Universiteti i Prishtinës, Research gate.